

Wojciech Necel

"Uchodźcy w Kościele", Damian Cichy, Lublin 2016 : [recenzja]

Nurt SVD 51/1 (141), 340-342

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzja

Damian Cichy, *Uchodźcy w Kościele*, wyd. Polihymnia, Lublin 2016, 256 s. ISBN 978-83-7847-401-2

Wojciech Necel SChr

necelw@poczta.onet.pl

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Wobec natłoku wiadomości o charakterze dziennikarsko-publicystycznym coraz wyraźniej zarysowuje się potrzeba pogłębionych studiów nad zjawiskiem migracji w dziejach człowieka, a w ostatnim czasie nad tragedią uchodźstwa i wypędzeń. Problem ten dostrzegł o. Damian Cichy SVD i zaproponował nie tylko historyczno-socjologiczną analizę tego zjawiska, ale umieścił ją w kontekście teologicznej oraz kanonistycznej refleksji, a także wprowadził czytelnika w szerszy kontekst posługi Kościoła wobec przybyszów.

Opracowanie liczy 6 rozdziałów, opatrzone jest *Wstępem* i zakończone *Podsumowaniem*. Duszpasterskie *Wprowadzenie* do omawianej pracy znajdujemy w słowach ks. bp. Krzysztofa Zadarko, Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Imigrantów.

W celu całościowego ukazania tematu autor opracowania podjął również refleksję nad ewolucją norm prawa świeckiego dotyczących uchodźców i wypędzonych. Jako konieczny punkt wyjścia D. Cichy przywołał z jednej strony prawo do migracji jako prawo podstawowe człowieka, z drugiej – wskazał na prawo człowieka do życia w swojej ojczyźnie (jako również prawo podstawowe). Zdaniem autora recenzowanej pracy rzetelne podejście do problemów obecności uchodźców i wypędzonych we wspólnotach politycznych oraz kościelnych wymaga solidnego przygotowania duchowego i intelektualnego, a także rozeznania zjawisk i wyzwań, jakie ono niesie ze sobą. Sięganie do biblijnych obrazów Starego i Nowego Testamentu wprowadza w historyczny, a także stały aspekt migracji człowieka, w którym punktem centralnym jest ukazanie doświadczeń emigracyjnych Jezusa z Nazaretu.

Część biblijna kończy się w rozdziale II paragrafem zatytułowanym: „Od gościnności do kultury przyjęcia uchodźców”. Autor przestrzega czytelników, by gościnności wobec uchodźców nie traktować tylko jako uprzejmości. Stwierdza, że w duchu Ewangelii gościnność należy rozpocząć od dialogu z przybyszami, wsłuchiwać się w ich problemy i potrzeby, by ostatecznie dojść do ofiary, do rezygnacji ze swojego przeżywania codzienności aż po Mateuszowy scenariusz Sądu Ostatecznego: „Byłem przybyszem, a przyjęliście mnie” (Mt 25,46). W rozdziale III autor przedstawia syntezę katolickiej nauki społecznej na temat uchodźców.

Tak przygotowany czytelnik w dwóch kolejnych rozdziałach spotka się z ciekawie ujętą problematyką azylu. W rozdziale IV azyl, a więc miejsce bezpiecznego pobytu, tak bardzo wymarzone przez dzisiejszych uchodźców i wypędzonych, przeanalizowany zostaje pod kątem wyzwań duszpasterskich. Autor nie pozwala zapomnieć, że tytuł jego publikacji brzmi: *Uchodźcy w Kościele*. Skoro w Kościele, to konkretnie w Kościele diecezjalnym i we wspólnocie parafialnej. Dlatego w rozdziale IV każdy biskup diecezjalny oraz proboszcz znajdą wiele ciekawych informacji i wskazań pastoralnych, a także elementów kształtowania kultury gościnności w powierzonych sobie wspólnotach. Aspekt kanoniczno-pastoralny traktowania uchodźców w Kościele zawarty jest w kolejnym rozdziale. Uszczegółowiony został pod kątem wyzwań etycznych oraz moralnych, jakie wynikają z obecności uchodźców i wypędzonych w poszczególnych wspólnotach diecezjalnych i parafialnych. Trochę szkoda, że zapowiadany tytuł recenzowanego opracowania autor ograniczył tylko do omówienia zasad azylu świątynnego, cesarskiego i królewskiego oraz zinterpretował azyl kościelny jako obywatelskie nieposłuszeństwo, a także środek zaradczy przeciw doznawanym krzywdom. Wydaje się, że D. Cichy w czasie opracowywania tematu wyczuwał braki rozdziału V i dlatego – konsekwentnie w Roku Miłosierdzia – uzupełnił je w pełnym konkretnych wskazań rozdziale końcowym.

Trudne, a nawet wprost niemożliwe jest sporządzenie naukowej recenzji pracy, która już w samym zamyśle autora ma charakter raczej popularno-naukowy i pastoralny. Naukowości przedstawionej pracy dodaje na pewno strukturalnie zaproponowany spis treści, wykaz zastosowanych skrótów oraz zamieszczona na końcu bibliografia, a także zamieszczone w teście odwołania do licznych źródeł. Dla zainteresowanych problematyką uchodźców i wypędzonych elementy te są wystarczające do pogłębiania i poszerzania podjętego w pracy tematu.

Recenzując opracowanie o. Damiana Cichego, koniecznie trzeba zachęcić do jego lektury. Wydaje się, że w zamyśle autora jest ono skierowane tak do stosunkowo wąskiego grona ludzi nauki, jak i do szerszych rzesz czytelników – świeckich oraz duchownych. Wreszcie opracowanie skierowane jest do tych, którzy chcą przekroczyć kreowany przez niektórych polityków, działaczy społecznych, a także duchownych i media lęk przed obcymi. Wszystkim zainteresowanym autor proponuje, aby pogłębione i wieloaspektowe studium o przybyśszach oprzeć na rzetelnej refleksji, a kulturę strachu przed uchodźcami zastąpić ewangeliczną kulturą przyjęcia i gościnności, stojącą na straży godności każdego przybysza.

Ogromnie ważne jest to, że autor publikacji podjął się wysiłku przywrócenia pojęcia uchodźcy na teren teologii i prawa kanonicznego, a także życia Kościoła diecezjalnego oraz wspólnoty parafialnej. Wydaje się bowiem, że dominująca współcześnie próba straszenia uchodźcami zdobywa zbyt wiele chrześcijańskich serc oraz sumień. W odniesieniu do uchodźców i wypędzonych, tak jak i do innych kategorii imigrantów, jest to o tyle zastanawiające, że – jak wskazuje D. Cichy – podstawowy status osoby ludzkiej, zgodnie z chrześcijańską antropologią, to status *homo viator*.

Ze względu na dynamikę współczesnych migracji wciąż na nowo konieczna jest pastoralna releksja podejścia Kościoła do uchodźców. Proces ten może aktualizować się na fundamencie wskazań instrukcji Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących *Erga migrantes caritas Christi* z 2004 roku oraz na bazie wspólnej instrukcji wypracowanej przez wyżej wspomnianą dykasterię Kurii Rzymskiej wraz z Papieską Radą *Cor Unum: Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo wypędzonych* z 2013 roku. Dla autora recenzowanej pracy wspomniane dokumenty stanowią podstawowy punkt odniesienia do współczesnych problemów duszpasterstwa uchodźców i wypędzonych w życiu Kościoła (ten nowszy zamieścił on w aneksie wspomnianej pracy).

Duszpasterska sytuacja uchodźców i wypędzonych wymaga nowych analiz oraz zdefiniowania specyfiki ich obecności w Kościele powszechnym, a przede wszystkim w Kościołach diecezjalnych oraz we wspólnocie parafialnej. Niepokoje polityczne i społeczne w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku mogą być swoistym katalizatorem wypracowania ewangelicznej postawy wobec tej kategorii przybyszów. Zaproponowana przez Damiana Cichego refleksja może stać się zwornikiem dynamicznej konieczności aktualizacji zadań duszpasterskich wobec różnych kategorii migrantów, określając zakres odpowiedzialności poszczególnych struktur i instytucji kościelnych, duszpasterzy oraz wiernych świeckich.